

Dụng quyền

Hà Tôn Quyền đỗ tiến sĩ làm quan tại triều đình, là bạn của danh nhân Nguyễn Công Trứ. Nhưng tính Hà ganh tỵ nhỏ nhen, thường dèm pha làm Nguyễn nhiều phen bị giáng chức.

Một hôm nhà có giỗ lớn, Hà mời Nguyễn dự cùng bá quan văn võ. Giữa bữa, Hà ra một vé đối, mời Nguyễn đối trước ai hết. Nguyên sách Trung Dung có câu "Quan tử ố kỳ văn chi trứ" (bậc quan tử ghét cái lòe loẹt). Chữ "trứ" nghĩa lòe loẹt lại là tên Nguyễn, Hà rút chữ "trứ" ra thay chữ "quý ngài" vào thành vé xuất và đọc:

- Quan tử ố kỳ văn chi "quý ngài".

Ngụ ý bậc quan tử ghét Nguyễn Công Trứ.

Khách khứa đều hồi hộp lo cho Nguyễn bị Hà làm mất mặt phen này.

Nhưng Uy Viễn Tướng Công (Nguyễn) mỉm cười vuốt râu nhìn lên trần nhà giây lát, cũng lấy một câu sách Trung Dung: "Thánh nhân bất đắc dĩ dụng quyền", (bậc thánh hiền miễn cưỡng lắm mới dùng đến quyền hành). Chữ "quyền" nghĩa quyền lực vừa nghĩa quyền cước, nắm đấm lại là tên Hà, Nguyễn rút chữ "quyền" ra điền chữ "cụ lớn" vào thành vé đối:

- Thánh nhân bất đắc dĩ dụng "cụ lớn".

Ngụ ý còn cay độc hơn: Hà là hạng "vai u thịt bắp mô hôi dàu, lông nách một nạm trà tàu một hơi" ưa dùng nắm đấm hiếp người, bậc thánh nhân không muốn dùng Hà.

"Quý ngài", "cụ lớn" là chữ Nôm tiếp vào câu chữ Hán cho ra một lối chơi chữ cực kỳ độc đáo và hiểm hóc.

Chuyện trên gọi vài ý: - lòe loẹt là che giấu thiếu năng (ít khả năng) – dụng quyền là che giấu thiếu tài (ít tài năng).

Lòe loẹt như: chơi tiết điệu âm ã trong phụng vụ để che giấu thiếu năng hát giúp cộng đoàn sốt sắng; thuê kèn trống inh ỏi cho đám tang để che giấu thiếu năng cầu nguyện (cầu nguyện cần tinh lặng); tô vẽ đình đám dịp lễ để che giấu thiếu năng nâng lòng tín hữu lên cùng Chúa...

Dụng quyền như: quát nạt để che giấu thiếu tài lãnh đạo; "gia trưởng" che giấu thiếu tâm phục vụ; độc tài nhằm giấu che thiếu trí.

Người có khả năng không lòe loẹt "Bậc đắc đạo cầu no bụng mà không cầu vui mắt, bỏ cái xa xỉ, đa dục mà chọn cái chất phác, vô dục... bận áo vải thô mà ôm ngọc quý trong lòng" (Lão tử). Ngọc quý là Đạo (theo Lão học), là Chân lý. là Chúa Kitô (theo Tin Mừng).

Kẻ tài đức ngại dùng quyền. vì "Qui accéperint gladium, gladio peribunt" (Mt 26,52) (kẻ dùng gươm sẽ chết vì gươm).